

Koepelnota beheer openbare ruimte 2019 t/m 2023

Gemeente West Betuwe

projectnummer 0419682.00
definitief
21 augustus 2018

Koepelnota beheer openbare ruimte 2019 t/m 2023

Gemeente West Betuwe

projectnummer 0419682.00

definitief revisie 2.0
21 augustus 2018

Opdrachtgever

Gemeente Geldermalsen
Gemeente Neerijnen
Gemeente Lingewaal
Postbus 112
4190 CC Geldermalsen

Colofon

Projectgroep bestaande uit

Jan Blom (Gemeente Neerijnen)
Jan van Dijk (Gemeente Geldermalsen)
Gert Jan Hol (Gemeente Geldermalsen)
Kees Kiep (Gemeente Lingewaal)
Ron Kramer (Gemeente Geldermalsen)
Aad Rodenburg (Gemeente Lingewaal)
Thijs van Berkel (Antea Group)
Ruud van Hoek (Antea Group)
Peter Zuurbier (Antea Group)

datum vrijgave	beschrijving revisie 2.0	goedkeuring	vrijgave
	definitief		

Inhoudsopgave

Blz.

Koepelnota beheer openbare ruimte 2019 t/m 2023	2
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Afbakening	1
1.3 Leeswijzer	2
2 Kader	3
2.1 Beheer openbare ruimte	3
2.2 Areaal	4
2.3 Wettelijk kader en gemeentelijk beleid	4
3 Visie en strategie beheer openbare ruimte	6
3.1 Visie	6
3.2 Strategie	6
3.2.1 Samen met de samenleving	6
3.2.2 Openbare ruimte op orde	9
3.2.3 Duurzaam en klimaat adaptief	11
4 Vertaling in planstructuur	13
4.1 Beheerproces	13
4.2 Vertaling in planniveaus	14
5 Vertaling in organisatie en werkprocessen	16
5.1 Dienstverlening	16
5.2 Bedrijfsorganisatie	17
5.3 Personeel	19
5.4 Middelen	20
5.5 Financiën	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal gaan per 1 januari 2019 op in een nieuwe gemeente, de gemeente West Betuwe. De drie gemeenten hebben als opgave om het beleid en beheer van de openbare ruimte te harmoniseren. Als eerste stap willen de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal de kaders voor het beheer van de openbare ruimte vastleggen. Om de belangrijkste thema's, werkprocessen en organisatieaspecten in beeld te brengen heeft Antea Group samen met de gemeenten de notitie Strategische richting BOR opgesteld. Deze notitie is door de verantwoordelijke wethouders d.d. 26 maart jl. vastgesteld. Op basis van deze vastgestelde notitie is de voorliggende Koepelnota Beheer Openbare Ruimte opgesteld.

De Koepelnota Beheer Openbare Ruimte 2019 t/m 2023 beschrijft de ambitie voor het beheer van de openbare ruimte van de gemeente West-Betuwe. Het doel van dit beleidsplan is om eenduidige uitgangspunten vast te leggen voor het beheer van de openbare ruimte en de bijbehorende (financiële) systematiek. Daarnaast wordt aangegeven wat dit vervolgens betekent voor de organisatie en werkprocessen.

In de Koepelnota worden de kaders vastgelegd, het beleid op strategisch niveau. Deze kaders worden vervolgens in aparte beheerplannen en één integraal meerjarenonderhoudsplan uitgewerkt. Uiterlijk per 1 januari 2021 dient de nieuwe gemeente West Betuwe te beschikken over actuele en integrale (beheer)plannen voor het beheer van de openbare ruimte.

1.2 Afbakening

De openbare ruimte is voor iedereen toegankelijk en daarmee dé ontmoetingsplek van de gemeente. Het is de ondergrond voor sociale samenhang, binding, woonomgeving, opgroeien, sport, recreatie, bedrijvigheid, verkeer en talloze andere functies. Het is ook de plek waar dieren en planten leven. Gemeentelijke gebouwen behoren daarnaast ook tot de openbare ruimte.

In deze nota wordt de openbare ruimte beperkt tot datgene wat in beheer is bij de gemeente; wegen, weg- en straatmeubilair, civiele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, groen, bomen, openbaar water, begraafplaatsen, gemeentelijke gebouwen, sportvelden en de ondergrond.

Buiten de scope van deze nota vallen:

- Havens;
- Veerpont inclusief bijbehorende stoep;
- Schoolpleinen;
- Bosgebieden (zoals de Mariënwaard);
- Afvalinzameling en -verwerking;
- Verordeningen, bestemmingen en vergunningen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ten eerste ingegaan op de vraag wat beheer en onderhoud van de openbare ruimte inhouden. Hierbij komen het huidige te beheren areaal, het wettelijk kader en gemeentelijk beleid aan bod.

In hoofdstuk 3 wordt beschreven wat de visie en strategie is voor de openbare ruimte (wat wil de gemeente bereiken met de openbare ruimte?). Om de visie en strategie te realiseren zijn enkele kaders van toepassing die verder invulling geven aan de strategische opgave.

Hoofdstuk 4 licht vervolgens verder toe hoe de visie en strategie worden (door) vertaald naar de concrete inrichting en het beheer van de openbare ruimte (hoe wordt de eerder aangegeven visie bereikt?). Hierbij wordt aandacht geschonken aan het beheerproces en de vertaling in planniveaus. Tot slot bestaat hoofdstuk 5 uit een verdere doorvertaling van de visie en strategie naar de bedrijfsvoering.

2 Kader

Om uitspraken te kunnen doen over de openbare ruimte is het allereerst van belang om inzicht te hebben in wat deze openbare ruimte nu is. De centrale vraag in dit hoofdstuk is: Wat is de openbare ruimte en welke ontwikkelingen spelen hierbinnen?

2.1 Beheer openbare ruimte

De beleving en het functioneren van gebruikers van de openbare ruimte is afhankelijk van de inrichting en kwaliteit van de aanwezige kapitaalgoederen, zoals wegen en riolering. In de beheerfase houden we de kwaliteit van de openbare ruimte in stand door middel van beheer, onderhoud en vervanging.

Bij het beheer van de openbare ruimte wordt onderscheid gemaakt naar klein/ dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging.

Klein/dagelijks onderhoud	Groot onderhoud	Vervanging
		
<p>Repeterende onderhoudsactiviteiten, onderhoud dat frequent wordt uitgevoerd of op een klein gedeelte van het object.</p> <p><i>Bijvoorbeeld: grasmaaien, straatvegen, onkruidbestrijding, plaatselijk herstel van scheefliggende tegels.</i></p>	<p>Onderhoud van veelal ingrijpende aard, dat op een groot deel van het object wordt uitgevoerd na een langere gebruikperiode.</p> <p><i>Bijvoorbeeld: herstraten van wegen, vervangen van constructie-onderdelen, baggeren van watergangen.</i></p>	<p>Toegepast aan het einde van de gebruiksduur, als groot- en klein onderhoud niet meer toereikend of rendabel is.</p> <p><i>Bijvoorbeeld: rehabilitatie van een weg, vervangen van beplanting, een brug, verlichting.</i></p>

Figuur 1: Onderscheid klein/dagelijks onderhoud, groot onder en vervanging

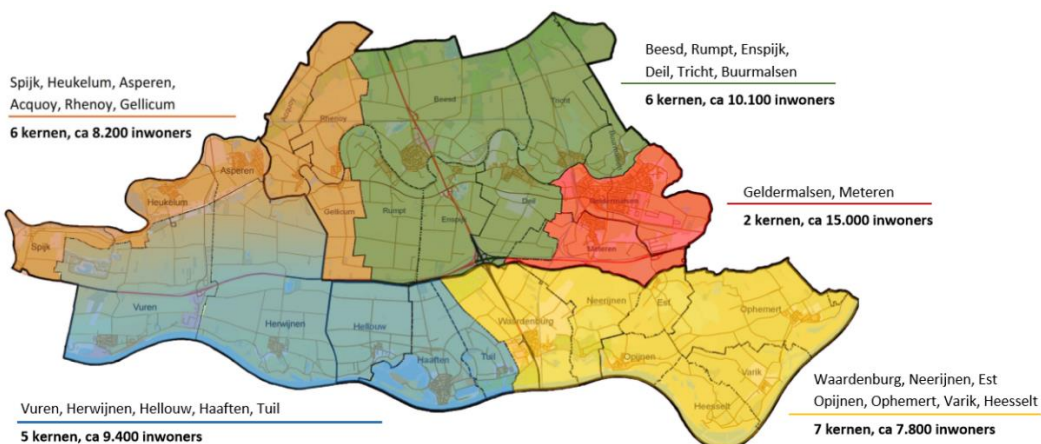
2.2 Aeraal

De gemeente West Betuwe is verantwoordelijk voor de openbare ruimte binnen de gemeentegrenzen en beheert ruim 9,6 miljoen vierkante meter openbare ruimte. Onderstaande tabel geeft het huidige te beheren areaal van de diverse beheerdomeinen in de openbare ruimte weer.

Discipline	Eenheid	West-Betuwe
Wegen	m2	3.941.583
Weg- en straatmeubilair	stuks	9.149
Verkeersregelinstanties	stuks	1
Bruggen	stuks	92
Lichtmasten	stuks	10.496
Riolering	m1	475.488
Groen	m2	4.258.175
Bomen	stuks	39.348
Wateroppervlak	m2	1.437.964
Beschoeiingen	m1	7.336
Te strooien verharding gladheid	m1	537.000
Te vegen goten straatvegen	m2	312.736
Onkruidbeheer verharding	m2	1.093.011
Afvalbakken	stuks	672
Begraafplaatsen	stuks	30
Gebouwen	stuks	115
Sportvelden	stuks	80
Kabels en leidingen	m1	36.283
Speeltoestellen	stuks	361

Tabel 1 : areaalgegevens West-Betuwe (peildatum juni 2018)

Figuur 2: Gebiedsindeling West Betuwe

2.3 Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Wettelijk kader

Het wettelijk kader betreft een aanzienlijke hoeveelheid landelijke en Europese wetten, zoals het Burgerlijk wetboek, wetgeving op het gebied van verkeer, natuur (de nieuwe Natuurwet per 1 januari 2017), water, bedrijfsvoering, etc. Het spreekt voor zich dat deze wetgeving gehandhaafd moet worden. De gemeente heeft als beheerder van de openbare ruimte de plicht deze veilig en duurzaam in stand te houden (zorgplicht).

Gemeentelijk beleid

Als gemeente hebben we onze visies en idealen. Deze zijn vastgelegd in beleidsdocumenten, die voor een deel directe invloed hebben op de openbare ruimte. Enkele voorbeelden zijn het herindelingsadvies, de omgevingsvisie, mobiliteitsvisie en het dienstverleningsconcept. Daarnaast conformeren we ons aan provinciaal en regionaal beleid en is het beleid om richtlijnen van hogere overheden, zoals de Kaderrichtlijn Water en verkeersrichtlijnen, op te volgen.

Omgevingswet

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Hiermee worden vele maatregelen van bestuur, regelingen en wetten ten aanzien van de fysieke leefomgeving vereenvoudigd en samengevoegd om de fysieke leefomgeving te verbeteren. De gemeente is zich bewust van de Omgevingswet en de relatie hiervan met de openbare ruimte. De Omgevingswet wordt ingepast in de werkprocessen.

Herindelingsadvies

Het herindelingsadvies zoals vastgesteld d.d. 15 juni 2017 beschrijft de uitgangspunten voor de samenvoeging van de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal en biedt een belangrijk kader voor het beheer van de openbare ruimte.

De nieuwe gemeente richt zich op de ontwikkeling van vier ambities, passend bij haar gebied en de samenleving. De samenleving van West Betuwe staat daarbij voorop.

West Betuwe gaat voor:

- Samen met de samenleving;
- Dienstverlening dichtbij en op maat;
- Energieneutraal in 2030;
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Vanuit dit kader vindt in hoofdstuk 3 de vertaling plaats naar de visie en strategie voor het beheer van de openbare ruimte.

3 Visie en strategie beheer openbare ruimte

3.1 Visie

We realiseren samen met de samenleving een fijne en veilige openbare ruimte die bijdraagt aan het woonplezier, het welzijn en de gezondheid van inwoners, ruimte geeft voor sociale cohesie en versterking van de economische aantrekkelijkheid. Samen met de samenleving houden we de openbare ruimte op orde en beheren deze duurzaam en klimaat adaptief. Hierbij zijn we als gemeente verantwoordelijk voor een basiskwaliteit, die op orde is.

3.2 Strategie

Om de ambitie uit het herindelingsadvies te vertalen naar een visie op het beheer van de openbare ruimte zijn strategische keuzes nodig. Hoe gaat de gemeente de juiste richting op? Welke kwaliteit wordt nagestreefd? Welke prioriteiten worden gesteld? Dit komt tot uiting in een strategie met de volgende richtingen:

- Samen met de samenleving
- Openbare ruimte op orde
- Duurzaam en klimaat adaptief

Deze strategie wordt gerealiseerd binnen het speelveld van ontwikkelingen die richtinggevend en kaderstellend zijn, waaronder de transitie naar een netwerksamenleving en de veranderingen in de bevolkingssamenstelling (vergrijzing, ontgroening, toename van culturele diversiteit). Daarnaast zijn er ontwikkelingen op gebied van digitalisering en toenemend belang van (informatie)technologie, veranderingen in takenpakket door nieuwe wetgeving en veranderingen in de werkgelegenheid en de samenleving.

3.2.1 Samen met de samenleving

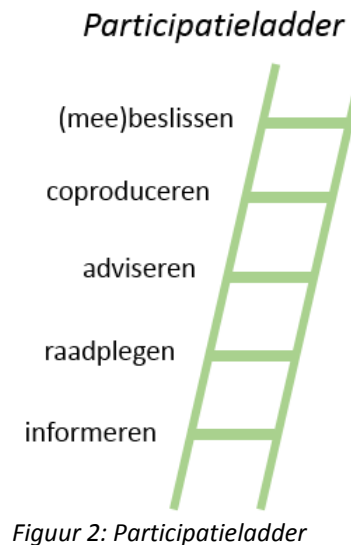
Inwoners uiten hun betrokkenheid gemakkelijker en komen meer voor hun belangen op. De gemeente betreft de samenleving actief bij het formuleren en bereiken van doelstellingen. Maar de samenleving ook de ruimte geven om daar zelf invulling aan te geven.

De rol van de gemeente verandert daarbij steeds meer van uitvoerder naar ondersteuner en facilitator. Inwonersparticipatie en overheidsparticipatie zijn steeds nadrukkelijker in beeld.

West Betuwe zorgt voor een openbare ruimte die binnen de kaders van wetgeving, beleid en het algemeen belang is afgestemd op de gebruiks- en belevingswensen van de samenleving. De gemeente West Betuwe heeft een eigen verantwoordelijkheid, maar ook van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties mag de gemeente wat verwachten. De gemeente beheert de openbare ruimte met zoveel mogelijk inbreng van participatie, daar waar dit veilig en haalbaar is. Medewerkers stimuleren, faciliteren en motiveren hun inzet en betrokkenheid.

Participatie kan op grote, maar ook kleine schaal en van meedenken tot zelf doen. De komende periode wordt ervaring opgedaan met de verschillende vormen van participatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de participatieladder. Van informeren tot beslissen, voor iedere trede van participatie is ruimte. Uitgangspunt is zo min mogelijk spelregels, ieder project is maatwerk. Opedane kennis en ervaring wordt verzameld en vastgelegd om hiervan te leren. Voor de omgang met initiatieven wordt een kader opgesteld zodat vergelijkbare initiatieven op een zelfde manier behandeld worden.

Er is speciale aandacht voor bedrijfslocaties/bedrijfsgebieden in het kader van het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en voor woongebieden vanwege de rol van bewoners. Hierbij nemen we de effecten van de inrichting van de bedrijventerreinen mee. In woongebieden en bedrijventerreinen wordt in samenspraak met de belanghebbenden bepaald wat zij zelf bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte en welke rol de gemeente speelt. Hierbij is het gesprek met inwoners over de bijdrage aan kwaliteit en de rol van de gemeente in (woon)gebieden het bidbook-traject het vertrekpunt.

Figuur 2: Participatieladder

Enquête bewoners

Tijdens de informatiebijeenkomsten in de gemeentekernen is onder totaal 160 bewoners de enquête afgenomen. De ingevulde antwoorden zijn vervolgens per kern verwerkt en uiteindelijk per gemeente samengevoegd en geanalyseerd. De respons van 160 inwoners is beperkt, de uitkomsten zijn dus niet representatief voor de gehele gemeente West Betuwe maar geven wel een beeld.

Uit de enquête komt een overwegend positief beeld naar voren. Bewoners beoordelen de inrichting en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in alle drie de gemeenten ruim voldoende, ze geven gemiddeld een 8,3 als rapportcijfer.

West Betuwe heeft de ambitie om de dienstverlening 'dichtbij en op maat' in te richten. Persoonlijk contact staat voorop, ook digitale dienstverlening kan heel goed persoonlijk zijn. De gemeente wordt als één organisatie gezien, eenduidig zijn in communicatie en consequent zijn in beslissingen is van belang. Met de samenleving gaat West Betuwe het overleg aan en maakt betrouwbare afspraken.

Samenwerking

West Betuwe werkt steeds meer samen met de maatschappij, waaronder inwoners, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties, provincie, waterschap en andere gemeentes. De gemeente levert hierbij een basisniveau en werkt vraaggestuurd. Dat wil zeggen dat West Betuwe afstemming zoekt op de behoefte die er binnen de gemeente is. Concreet zijn er samenwerkingen met speeltuin- en sportverenigingen. Met het waterschap is op het gebied van riolering en water een intensieve samenwerking. Op basis van de schaalvergroting van de nieuwe gemeente wordt de samenwerking met partners als provincie, waterschappen en andere gemeentes geïntensiveerd.

Voor participatie zijn de volgende kaders van toepassing:

- De komende periode wordt ervaring opgedaan met de verschillende vormen van participatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de participatieladder. Van informeren tot beslissen, voor iedere trede van participatie is ruimte.
- Uitgangspunt is zo min mogelijk spelregels, ieder project is maatwerk.
- Op de hogere treden van de participatieladder gaat de gemeente uit van een meer actievere rol van de inwoners en een faciliterende rol van gemeente. Vanuit inwoners wordt verwacht dat zij, waar mogelijk, zelf met oplossingen komen.
- Participeren betekent maatwerk, immers is ieder inwonersinitiatief verschillend en is er daarnaast een grote diversiteit in ambities, mogelijkheden en de diverse kernen in de gemeente. Initiatieven worden beoordeeld op hun vermogen om zaken in beweging te zetten, de mate waarop ze bijdragen aan een leefbare omgeving en de mate waarin bewoners betrokken (kunnen) worden.
- Initiatieven die als direct doel hebben om de leefbaarheid in een of meerdere kernen of wijken te verbeteren krijgen speciale aandacht. Voornamelijk initiatieven ten behoeve van de veiligheid, groen en het schoonhouden van de leefomgeving zijn hierbij van belang. De gemeente denkt actief mee bij dergelijke voorstellen.
- Initiatieven met betrekking tot bedrijfslocaties/ bedrijfsgebieden krijgen speciale aandacht. Wanneer deze initiatieven een aantrekkelijk vestigingsklimaat faciliteren, bijvoorbeeld de wens voor de aanleg van bepaalde fietspaden of andere infrastructuur, of juist meer mogelijkheden voor het laten ontstaan van een bedrijfslocatie, krijgen deze extra belangstelling.
- De gemeente stelt een bewonerspanel op waarin een afvaardiging van bewoners de kans krijgt om problemen en wensen in hun wijken onder de aandacht te brengen. De gemeente onderzoekt of hier draagvlak voor is en probeert zoveel mogelijk bewoners (ook de minder bereikbare groepen zoals allochtonen en/of jongeren) te benaderen.
- Om kleine wensen van bewoners te faciliteren hebben we een apart kern-/buurtbudget beschikbaar.
- Bij groot onderhoud en reconstructies betrekken we bewoners in de planvorming.
- In het groenbeheer en de reiniging is ruimte voor adoptie en zelfbeheer door bewoners.
- Kapitaalvernietiging wordt zoveel mogelijk voorkomen.
- Tijdens het participatietraject spreekt de gemeente duidelijk de taakverdeling af met de bewoners, het is helder welke partij wat uitvoert, voor welke periode(s) en wat daarbij de geldende normen zijn.
- De gemeente faciliteert het indienen van verzoeken en initiatieven op een digitale wijze met een persoonlijke insteek. Het participeren moet voor iedere burger bereikbaar zijn en de wijze waarop dit zowel digitaal als schriftelijk kan worden gedaan, wordt duidelijk gecommuniceerd.
- Burgers worden helder geïnformeerd over zowel toekomstige als lopende projecten en de gemeente maakt het (binnen de wettelijke kaders) gemakkelijk om hierin mee te denken wanneer de kans op overlast of andere negatieve gevolgen bestaat.
- Bij initiatieven met een helder en voor de gemeente zinvol doel, maar een minder scherpe/ praktisch uit te voeren realisatie, denkt de gemeente mee naar wijzen om deze initiatieven alsnog haalbaar te maken.
- De gemeente kan bij participatieprojecten zowel uren als monetaire middelen inzetten, afhankelijk van het project.

- Opgedane kennis en ervaring wordt verzameld en vastgelegd om hiervan te leren. De gemeente wil op deze manier meer en op andere manieren samenwerken met inwoners, andere gemeenten en partners en probeert van iedere ervaring te leren.

3.2.2 Openbare ruimte op orde

De kernen vormen samen met het grote buitengebied de basis van West Betuwe. De kwaliteit van voorzieningen en vitaliteit van de kernen staat voorop, waarbij de identiteit behouden blijft. West Betuwe zorgt er – samen met de samenleving – voor dat de openbare ruimte op orde is.

Gemeenschappelijke gebieden

In samenspraak met de samenleving (inwonersparticipatie) wordt vastgesteld welke kwaliteit de openbare ruimte rondom gemeenschappelijke gebieden als kerken, stations en begraafplaatsen moet hebben.

De gemeente werkt met de kwaliteitsniveaus van de beeldsystematiek om deze samenspraak te faciliteren. Daarbij is de gemeente verantwoordelijk voor een goede basiskwaliteit. In eerste instantie is het basisniveau het uitgangspunt voor de gemeenschappelijke gebieden.

Basisniveau

De gemeente heeft als beheerder van de openbare ruimte de plicht deze veilig en duurzaam in stand te houden, mede door kapitaalvernietiging te voorkomen. Van kapitaalvernietiging is sprake wanneer door achterstallig onderhoud het kapitaalgoed de beoogde levensduur niet kan halen. De gemeente hanteert beeldkwaliteitsniveau B (CROW Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018, juni 2018, zie figuur 3 als voorbeeld) als basisniveau voor alle beheerdisciplines. Er is ruimte voor differentiatie in dit niveau per beheerdiscipline en tussen gebieden. Differentiatie in kwaliteit mag niet leiden tot kapitaalvernietiging.

Op dit moment worden een aantal gebieden op een hoger niveau onderhouden. Deze differentiatie is ook in de toekomst mogelijk en wordt samen met de bewoners in de vorm van participatie opgepakt.

A+	A	B	C	D
				
Er is geen scheurvorming. Er is geen schade volgens de CROW-systematiek voor wegbeheer.	Er is lichte scheurvorming. Er is enige schade volgens de CROW-systematiek voor wegbeheer.	Er is enige scheurvorming. De waarschuwingsgrens van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden. Basisniveau	Er is aanzienlijke scheurvorming. De richtlijn van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden.	Er is veel ernstige scheurvorming. De richtlijn van de CROW-systematiek voor wegbeheer is met meer dan één klasse overschreden. Er is sprake van onderhoudsachterstand.

Figuur 3: Voorbeeld schaalbalk CROW beeldkwaliteitsniveaus

Integraal en gebiedsgericht

Vervanging en onderhoud van de openbare ruimte verloopt integraal en gebiedsgericht. Dit betekent dat de gemeente in een kern werkzaamheden op elkaar afstemt (inclusief activiteiten derden) en waar mogelijk gecombineerd uitvoert en zodoende de overlast beperkt. Ook zoekt ze afstemming bij opgaven met het sociale domein.

Bereikbaar en toegankelijk

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen, bijvoorbeeld voor mindervaliden en ouderen, zijn belangrijke uitgangspunten. Daarbij is ook mobiliteit van belang, zoals de aanwezigheid van goede fietspaden en passend (openbaar) vervoer. Op plaatsen waar veel mensen bij elkaar komen, zoals zorgcentra, bibliotheken en centrumgebieden, bestaat behoefte aan veilige en comfortabele looproutes. Juist rondom deze locaties wil de gemeente aandacht schenken aan het realiseren van voetgangersvoorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Vooral ouderen en mindervaliden hebben belang bij goed bruikbare en rolstoelvriendelijke looproutes.

Zichtbaar

De buitendienst fungeert als oren en ogen van de gemeente, is zichtbaar en aanspreekbaar voor inwoners en heeft een signaleringsfunctie richting de organisatie. Ook de binnendienst is aanspreekbaar voor bewoners.

De gemeente zet maximaal in op inwonersparticipatie en gaat in het uiterste geval misbruik tegen door handhaving. Binnen de gemeente zijn toezicht en handhaving zichtbaar en herkenbaar op straat aanwezig.

Bij het beheren van de openbare ruimte zijn de volgende kaders van toepassing:

- Voor het beheer van de openbare ruimte sluit West Betuwe zoveel mogelijk aan bij landelijke richtlijnen/kaders en werkt kwaliteitsgericht. Dit houdt in dat voor zover mogelijk in de communicatie de beeldsystematiek van het CROW (onafhankelijk kenniscentrum voor infrastructuur, openbare ruimte en verkeer en vervoer) toe is gepast. Organisatie breed wordt de beeldsystematiek als communicatiemiddel met bewoners, organisaties, bestuur, etc. geïmplementeerd.
- De gemeente staat open voor nieuwe ontwikkelingen en technieken met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, waarbij ze ervoor kiest om in te zetten op ontwikkelingen en technieken die elders hun meerwaarde bewezen hebben.
- Het budgetteren van vervangingsmaatregelen in de openbare ruimte gebeurt cyclisch. De daadwerkelijke vervanging vindt plaats op basis van de actuele kwaliteit en het functioneel gebruik.
- Er wordt rekening gehouden met beheerbewust ontwerpen en het in beeld brengen van de consequenties van de ingreep, enerzijds met het oog op de praktische uitvoering van het beheer en onderhoud, anderzijds met het oog op de kosten. De beheerder wordt bij het ontwerptraject voor nieuwe inrichting betrokken.
- We stellen een gemeentelijk handboek op met daarin de kaders voor participatie.
- De kwaliteit van de openbare ruimte wordt gemonitord, waardoor grip gehouden kan worden en bijsturen mogelijk is. Om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren werkt West Betuwe vanuit een inspectie- /schouwprogramma. Deze monitoring vindt op beheerplanniveau plaats.

- Periodiek wordt een integrale review op het beheer en de beleving van inwoners van openbare ruimte uitgevoerd.

3.2.3 Duurzaam en klimaat adaptief

De gehele gemeente is in 2030 energieneutraal: er wordt lokaal evenveel (of meer) energie opgewerkt als er gebruikt wordt. De samenleving investeert en profiteert hierdoor van de eigen duurzame energie. Voor het beheer van de openbare ruimte is het afbouwen van het gasnet en het omvormen naar alternatieve energievormen relevant. De gemeente staat open voor deze en andere ontwikkelingen.

West Betuwe geeft het goede voorbeeld en moedigt duurzaam gedrag aan. Het oppakken van de klimaatopgave gebeurt samen met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties uit de gemeente, waarbij de gemeente de inwoners indien wenselijk ook voorziet van advies.

Ten aanzien van klimaatverandering houdt West Betuwe in de bestaande openbare ruimte en bij nieuwe ontwikkelingen rekening met klimaatadaptatie en investeert ze in 'droge voeten' om wateroverlast te minimaliseren. Onder normale omstandigheden is wateroverlast beheersbaar. Daarnaast creëert de gemeente ruimte voor waterberging en gaat ze hittestress en droogte tegen. Dit is te bewerkstelligen door te zorgen voor voldoende groen in de kernen en het creëren van ruimte voor het vasthouden, bergen, gebruiken en afvoeren van water. Naar de wettelijke verplichting wordt eens in de zes jaar een klimaatstresstest uitgevoerd (Deltaprogramma). Verder wordt schoon en vuil water gescheiden, ook bij de afvoer van water is een gescheiden stelsel de norm.

We gaan in de gemeente zorgvuldig om met de openbare ruimte en de groenstructuur. Deze zijn belangrijk voor het woonklimaat, dragen gezien de vaak bijzondere historische context bij aan de identiteit en hebben een belangrijke rol in de gezondheid van de inwoners. Waar mogelijk is ecologisch groenbeheer ter ondersteuning van flora en fauna wenselijk, we streven naar een kwalitatief goed bomenbestand.

De gemeente zet in op zowel het duurzaam en op verantwoorde wijze onderhouden van de openbare ruimte, als op het realiseren van optimale levensduur van de kapitaalgoederen. De totale levenscyclus van onderdelen van de openbare ruimte is van belang bij het maken van keuzes. Inrichting, beheer en gebruik van de openbare ruimte zijn op elkaar afgestemd. Hierbij staan duurzaamheid, functionaliteit en leefbaarheid van de openbare ruimte voorop.

Bij het beheren van de openbare ruimte zijn de volgende kaders van toepassing:

- Herinrichtingen in de openbare ruimte gebeuren klimaatneutraal.
- Waar mogelijk worden materialen herbestemd.
- De openbare ruimte wordt bewust en energiearm verlicht. Er wordt gekeken naar het inzetten van smart-city toepassingen en dynamisch verlichten om dit zo efficiënt mogelijk te kunnen doen.
- Met het oog op biodiversiteit houden we rekening met de soortkeuze van plantmateriaal en de werkwijze van het beheer en onderhoud dat ten uitvoering wordt gebracht.
- Komende periode zetten we in op een kwalitatieve en kwantitatieve impuls van het groen binnen de gemeente.

- Initiatieven met betrekking tot duurzame en klimaat adaptieve oplossingen krijgen speciale aandacht. Daarnaast informeert de gemeente burgers over duurzaamheid en moedigt hen hierin aan om in mee te denken.
- De gemeente bekijkt, onderzoekt en experimenteert met nieuwe manieren van duurzaam en klimaat adaptatief beheer van de openbare ruimte. West-Betuwe streeft ernaar om hierbij een voorbeeld te zijn voor de regio.
- De gemeente investeert in elektrische voertuigen en elektrisch gereedschap.
- Indien mogelijk werkt de gemeente met duurzame, onderhoudsarme, lang meegaande of herbruikbare materialen in de openbare ruimte.
- De doelstelling is om 100% duurzaam in te kopen en daarbij het regionaal inkoopbeleid te volgen.
- Duurzaamheidseisen en verplichtingen worden aan verbonden partijen, aannemers en leveranciers opgelegd.
- Maatregelen gericht op duurzaamheid en klimaat adaptatie worden geïntegreerd in de beheerplannen en uiteindelijk in de integrale gebiedsgerichte groot onderhouds- en vervangingsprogrammering.
- Bij het opstellen van de beheerplannen worden de (financiële) consequenties in relatie tot duurzaamheid en klimaat in beeld gebracht.

4 Vertaling in planstructuur

De visie voor het beheer van de openbare ruimte is in het vorige hoofdstuk uiteengezet. In dit hoofdstuk volgt de vertaling in de planstructuur.

4.1 Beheerproces

Het hedendaags beheer verlangt een planmatige en systematische aanpak. In het hieronder opgenomen model, gebaseerd op de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act), is het beheerproces op eenvoudige wijze weergegeven in zes processtappen. Hier vallen de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden bij het beheer van de openbare ruimte onder.

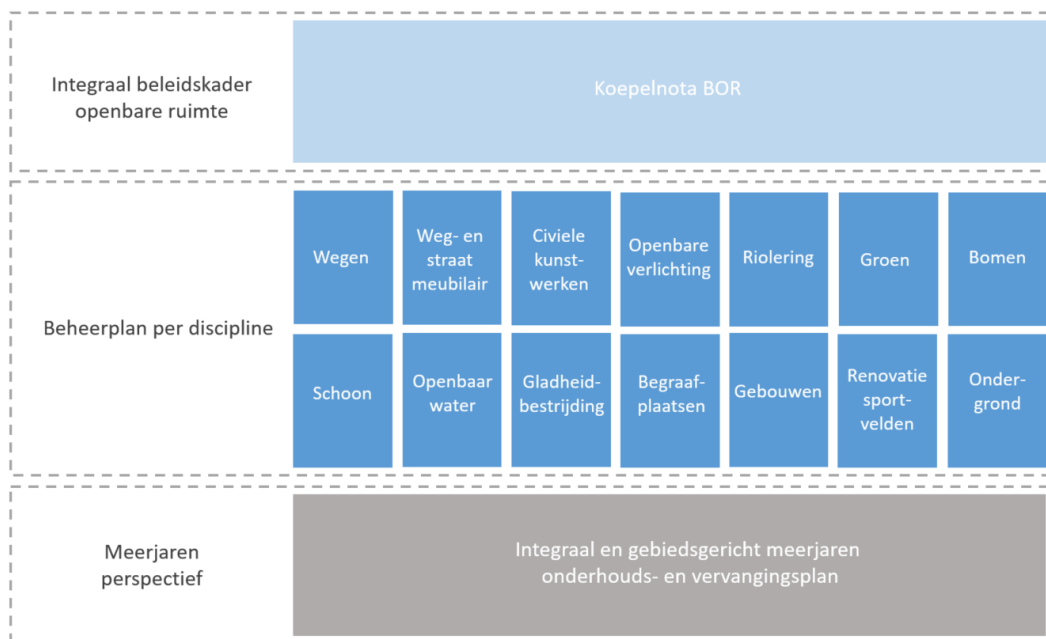
Figuur 4: Model professioneel beheer

In de processtap 'Ambitie' staan de belangen van de gebruikers centraal, die worden vertaald naar visie en strategie. Onder 'Plan' valt het opstellen van beheerplannen per discipline voor de openbare ruimte, die de gemeente eenmaal per vijf jaar herzielt. Die vervolgens onder de processtap 'Contract' concreet worden uitgewerkt in projecten en overeenkomsten zoals contracten. Op de uitvoering (en eventuele overdracht) van deze overeenkomsten en projecten wordt 'Toezicht' gehouden. In de processtap 'Meten' wordt vervolgens meer op netwerk-niveau de kwaliteit opgenomen en geanalyseerd. Waarna in de processtap 'Review' het gaat om de evaluatie van de vastgestelde ambities en eventuele bijsturing ervan. In het hart van het model bevindt zich de beheermanager die sturing geeft aan dit proces. Hierbij is participatie verweven in de gehele cyclus. De beheermanager wordt ondersteund door een infotheek en basisregistratie, waarin de arealen en kennis zijn geborgd.

4.2 Vertaling in planniveaus

Om grip en stuur te houden is er binnen het beheer van de openbare ruimte sprake van plannen op verschillende niveaus. In onderstaande figuur is de planstructuur en indeling in beheerplannen voor de openbare ruimte weergegeven.

Figuur 5: Planstructuur en indeling in beheerplannen voor de openbare ruimte

Integraal beleidskader openbare ruimte

In deze Koepelnota BOR worden de kaders voor het beheer van de openbare ruimte vastgelegd. Dit plan wordt iedere vijf jaar geactualiseerd en vastgesteld door de Gemeenteraad.

Beheerplan per discipline

In de beheerplannen worden op basis van het integraal beleidskader per beheerdiscipline de uitgangspunten inzichtelijk en wordt inzicht in de onderhouds- en vervangingsbehoefte verkregen voor meerdere jaren. Ook de beheerplannen worden iedere vijf jaar geactualiseerd.

In de beheerplannen wordt een uniforme structuur gehanteerd met de volgende uitgangspunten:

- Sectoraal; per beheerdiscipline;
- Looptijd van 5 jaar;
- Beschrijving van de huidige situatie (areaal, kwaliteit, budget, terugblik huidige beheerperiode);
- Beschrijving van de uitgangspunten in beheer (wet- en regelgeving, ambitie, relatie met de strategische richtingen samen met de samenleving/ OR op orde/ duurzaam en klimaat adaptief);
- Beschrijving van beheerstrategie met doorvertaling in maatregelen klein/ dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging/ reconstructie;
- Beschrijving van de benodigde organisatie (binnen en buiten);

- Beschrijving van communicatie en participatie;
- De bijbehorende financiën.

De beheerplannen worden vastgesteld door het College van B&W, tenzij de plannen niet binnen de door de Raad gestelde (financiële) kaders blijven.

Meerjarenperspectief

De gemeente werkt met een lange termijn perspectief om de groot onderhouds- en vervangingsopgave voor de openbare ruimte verantwoord in te vullen en de (financiële) middelen efficiënt in te zetten, waarbij ze de risico's en kansen afweegt om de strategische opgave te programmeren. Deze lange termijn programmering vertaalt zich in een integraal en gebiedsgericht meerjaren onderhouds- en vervangingsplan.

Komende beheerperiode geven we invulling aan het meerjaren perspectief. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Samen met bewoners bepalen we de prioriteiten. Hierbij is het wettelijk kader en de basiskwaliteit ter voorkoming van kapitaalvernietiging de ondergrens. Om kleine wensen van bewoners te faciliteren is een apart kern-/buurtbudget beschikbaar;
- Hierbij zoeken we afstemming met het sociaal domein en derden (bijvoorbeeld kabels en leidingen);
- Per kern vertalen we de meerjaren perspectief in een uitvoeringsplan (gebiedsgericht).

Doordat West Betuwe met een integraal en gebiedsgericht meerjaren onderhouds- en vervangingsplan werkt is het mogelijk om flexibel om te gaan met budgetten tussen de verschillende beheerdisciplines, op participatie kan zo optimaal worden ingespeeld.

5 Vertaling in organisatie en werkprocessen

In dit hoofdstuk volgt de vertaling in de organisatie en werkprocessen vanuit de visie (hoofdstuk 3) en de bijbehorende planstructuur (hoofdstuk 4). In bijlage 1 is een overzicht van de organisatie en werkprocessen opgenomen.

5.1 Dienstverlening

Participatieve aanpak

- Er is extra inzet, kennis en competenties nodig om de verwachtingen met betrekking tot participatie en maatwerk waar te maken. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat participatie ook kan bestaan uit zelfwerkzaamheid en/of inbreng van eigen middelen en plannen.
- Integreeren van participatie in de uitwerking van de beheerplannen. Waaronder per discipline (per beheerplan) voorzien in een budget voor ‘wensen uit de maatschappij’. Hierdoor speelt de gemeente direct in op wensen en kansen. Daarnaast voorkomt dit oneigenlijk inzetten van regulier beheerbudget en herprioritering waardoor problemen verschoven worden.
- Integreeren van participatie in aanbestedingscontracten c.q. aanvraag naar marktpartijen die beheer en onderhoud in de openbare ruimte uitvoeren.
- Integraal werken als het gaat om ontwikkelingen in de 5 gebieden van West Betuwe actief te volgen en de samenwerking te zoeken. Ontwikkelingen vanuit de gebieden, door bewoners/bedrijven/verenigingen, vanuit de gemeente, maar ook door participanten als woningbouwverenigingen en landschap organisaties. Recente ontwikkelingen als duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransities worden daarbij nauw betrokken.

Digitaal platform

Fysiek contact en dienstverlening staan voorop, maar dit wordt goed ondersteund door digitale hulpmiddelen zoals een platform. De gemeente gebruikt een digitaal platform om interactief informatie met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties uit te wisselen. Het platform maakt het digitaal registreren van klachten, meldingen en vragen, het communiceren over werkzaamheden in de openbare ruimte en het geven van inzicht in hoe het beheer en onderhoud plaatsvindt mogelijk.

‘Rol’ van de gemeente

In keuzes ten aanzien van ‘zelf doen, samen doen of laten doen’ in de uitvoering van gemeentelijke taken is een optimale bijdrage aan de verbinding van de gemeente met haar samenleving het uitgangspunt.

Organisatorisch is dit op verschillende wijzen als volgt concreet vertaald:

- Gebiedsgericht werken. Binnen de gehele organisatie is dit het nieuwe “dna”, als een afgeleide van de dienstverleningsvisie “op maat en dichtbij”. De gemeente is opgedeeld in 5 gebieden en ieder gebied heeft zijn eigen gebiedsmakelaar, zowel voor het fysiek als het sociaal domein. De gebiedsmakelaar kent de bewoners en hun gebied en andersom. Hij/zij zorgt ervoor dat initiatieven van zowel bewoners als gemeente bij elkaar worden gebracht en tot ontwikkeling en resultaat komen.

- Binnen het fysiek domein kent ieder gebied een gebiedsbeheerder/toezichhouder. Ook hij /zij weet wat er speelt binnen een gebied en zorgt ervoor dat kleine ongemakken snel verholpen worden. Hij/zij wordt daarbij ondersteund door collega's van de buitendienst en zijn samen de "oren en ogen in een gebied.
- Deze collega's voeren voor het eigen gebied het groenonderhoud uit en pakken kleine ongemakken (groen en grijs) proactief op. Grotere klussen, die niet tijdens het "reguliere groenonderhoud meegenomen kunnen worden, worden uitgevoerd door gebiedsoverstijgende serviceteams.
- De binnendienst zit op het eerste oog wat meer op afstand, maar bij zowel het opstellen als het uitvoeren van beleid worden de bewoners nauw betrokken. Via de gebiedsmakelaar, maar ook direct in de vorm van projecten die uitgevoerd worden.

Een deel van de (onderhouds-)taken in de openbare ruimte wordt uitgevoerd door externe partijen. Dat kunnen naast reguliere aannemers ook Verbonden Partijen zijn, zoals de Avri, Werkzaak, of Avres. In samenspraak met deze partijen wordt een werkpakket afgesproken, waar bij de uitvoering ook de uitgangspunten uit de dienstverleningsvisie leidend zullen zijn en kansen moeten worden geboden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Social return

Bij het beheren van de openbare ruimte houden we rekening met het ontsluiten van arbeidsplaatsen voor mensen met een afstand tot of een zwakke positie op de arbeidsmarkt. Voor werkzaamheden die we uitbesteden schrijven we de Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) voor. Maar ook bij het uitvoeren van de eigen werkzaamheden (door met name de buitendienst), wordt zeker ingezet op kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Belangrijk is dat hiervoor budget beschikbaar wordt gesteld en voldoende inzet van de eigen medewerkers is geborgd voor de begeleiding van deze nieuwe collega's.

5.2 Bedrijfsorganisatie

Structuur binnen-/buitendienst

Structuur binnen-/buitendienst

Voor de inrichting, beleid en beheer van de openbare ruimte zijn 4 teams ingericht. Centraal in hun werkwijze staat het gebiedsgericht werken, zoals verwoord onder "rol" van de gemeente. De 4 teams zijn als volgt opgebouwd:

1) Beleid en Beheer Openbare Ruimte

Binnen dit team zijn alle beleid- en beheerdisciplines, m.u.v. verkeer, voor de openbare ruimte ondergebracht. Van water/riolering/groen/wegen, naar openbare verlichting en civiele kunstwerken en elke andere beheerdiscipline die daar tussen zit. De adviseurs in het team ontwikkelen het beleid voor hun beheerdiscipline en stemmen dit integraal met elkaar af. De (basis) uitgangspunten voor het beleid zijn vastgelegd in de Koepelnota. De adviseurs zijn ook regelmatig actief in de regio, voor afstemming en ontwikkeling van beleid. De medewerkers beleid en beheer openbare ruimte ondersteunen de adviseurs. Zij maken de vertaalslag naar uitvoeringsplannen (o.a. pve's), bewaken de voortgang en voeren onderzoeken uit. Het applicatiebeheer en gegevensbeheer is ook binnen dit team ondergebracht. Het team Beleid en Beheer Openbare Ruimte is één van de initiators voor projecten en onderhoudswerken, die gerealiseerd worden door het team Realisatie.

2) Verkeer

Binnen dit team vindt beleidsontwikkeling plaats op zowel regionaal als lokaal niveau. Daarbij vindt afstemming plaats met andere (buur-/regio-) gemeenten en overige externe partijen en intern met o.a. de beleidsteams Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen en Beleid en Beheer Openbare ruimte. Veel van de uitvoerende taken, die voortvloeien uit het verkeersbeleid, worden neergelegd bij het team Realisatie Openbare Ruimte. Naast verkeerskunde is ook verkeerstechniek ondergebracht binnen het team Verkeer. Dit is de vertaalslag van beleid naar uitvoering, aangevuld met advisering over activiteiten die door derde partijen binnen de gemeente worden geïnitieerd. Verder worden binnen het team verkeersbesluiten voorbereid en uitgevoerd, vindt advisering plaats over ontheffingen en evenementen en worden parkeerplaatsen voor minder validen vergund. Het afhandelen van de vele meldingen/klachten/verzoeken op het gebied van verkeer vindt ook plaats binnen dit team.

3) Realisatie

Dit team heeft als belangrijkste taak het voorbereiden en uitvoeren van alle civiel- en , cultuurtechnische en bouwkundige opgaven, bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling als (multidisciplinaire) herinrichtingen, reconstructies en onderhoud. Verschillende projectleidersfuncties zijn hiervoor ingericht. Deze worden daarbij ondersteund door de medewerkers voorbereiding en uitvoering (onderzoek, advisering, voorbereiding en contractmanagement). Daarnaast beschikt het team over civieltechnische en bouwkundige toezichthouders (het toezicht op het groenonderhoud/groenprojecten is bij de buitendienst ondergebracht). Binnen het team is de kennis aanwezig om op de juiste wijze, voor en tijdens de uitvoering, bewoners/bedrijven te laten participeren in de projecten. En tevens om voor deze projecten de juiste contractvorm te bepalen. Daarbij worden ook onderwerpen als duurzaamheid en SROI/PSO actief betrokken (voorbeeldfunctie). Veel van het voorbereidende werk (tekenwerk, opstellen contracten, calculaties, onderzoeken) wordt uitbesteed. Kleinschalig werk wordt wel zelf uitgevoerd.

4) Buitendienst

Zoals eerder aangegeven zijn met name de medewerkers van de buitendienst de oren en ogen van de gemeente in de 5 gebieden. Om daar ook echt invulling aan te geven is het werk van de buitendienst gebiedsgericht georganiseerd. Deze teams voeren het onderhoud uit, maar herstellen ook kleine "grijze" ongemakken. Ze doen dit op aangeven van bewoners, maar ook door zelf proactief kleine gebreken direct te herstellen. Naast deze teams is per gebied een gebiedsbeheerder/toezichthouder aangesteld, die er voor zorgt dat alle meldingen in zijn/haar gebied adequaat worden afgehandeld, de bewoners ook kent en middelen heeft om kleinschalige herstelwerkzaamheden uit te laten voeren. Ook verzorgt deze medewerker het toezicht op de uitvoering van de groentechnische onderhoudsbestekken.

Spoedmeldingen worden afhankelijk van aard en locatie ondergebracht bij de ploeg, die daar op dat moment het meest direct op kan inspelen.

Daarnaast zijn bij de buitendienst de begraafplaatsadministratie ondergebracht en het meldpunt openbare ruimte. Ook de piketdienst is binnen de buitendienst ondergebracht, samen met de toezichthouders van het team Realisatie.

De buitendienst is een servicegerichte organisatie, werkt in het kader van duurzame & flexibele inzet en aansturing van mensen en middelen, met aansturing vanuit (bij voorkeur) één centrale locatie.

Samenwerking met andere organisatieonderdelen:

Binnen het Fysiek Domein is er afstemming op het gebied van beleid/beheer en uitvoering, met de teams van ruimtelijk ontwikkeling en wonen (gebiedsontwikkeling), vastgoed en grond (grondtransacties, gebouwenbeheer onderdeel beleid) en duurzaamheid, milieu, landschap en economie (klimaatadaptatie, cultuurhistorie, landschapsontwikkeling). Binnen dit Domein zijn overal de gebiedsmakelaars actief voor de vijf gebieden waar de gemeente in is opgedeeld. De makelaars verbinden de initiatieven van buiten, met die van de gemeente en verbinden dus de verschillende disciplines binnen het Fysiek Domein met elkaar (het gebiedsgericht werken).

Buiten het Fysiek Domein is er afstemming met het Sociaal Domein, via de 5 gebiedsmakelaars uit dit domein. Met het domein Strategie is er t.a.v. de openbare ruimte afstemming op het gebied van inkoop, communicatie, juridische zaken, concern control en financiën. Met het Publiek Domein zijn raakvlakken op het gebied van APV (o.a. evenementen), handhaving en toezicht (BOA's) en de aangifte van overleden personen (begraafplaatsadministratie van de buitendienst).

5.3 Personeel

Op het moment van schrijven van deze Koepelnota is het besluit genomen dat de gemeente zelf de IBOR taken gaat uitvoeren. Met de verbonden partijen, die daar tot nu toe een rol in hebben, moeten nog afspraken gemaakt worden welke taken bij deze partijen in de toekomst nog ondergebracht zullen worden.

Competenties

- De participatieve aanpak vraagt tijd en specifieke competenties en vaardigheden van medewerkers.
- Als binnen- en buitendienst zichtbaar en aanspreekbaar zijn en proactief de signaleringsfunctie oppakken. Het "wow" effect daarbij oproepen, door persoonlijke benadering en snelle en adequate aanpak, van datgene dat gevraagd wordt door de bewoners. En vooral de bewoners serieus nemen, iemand behandelen, zoals die zelf behandeld zou willen worden.
- Investeren in capaciteit en competenties van medewerkers van de binnen- en buitendienst voor begeleiding .

Cultuur

Voor de nieuwe gemeente West Betuwe zijn 6 kernwaarden gedefinieerd, waarmee de cultuur voor de gehele organisatie kan worden getypeerd:

- Dienstverlenend
- Mensgericht
- Gedreven
- Durf
- Vakbekwaam
- Vertrouwen

5.4 Middelen

Beheersysteem

Beheersystemen ondersteunen bij het beheer van de openbare ruimte. Deze systemen zijn optimaal ingericht en afgestemd op de bedrijfsvoering. De beheerdata zijn actueel, betrouwbaar, compleet en voldoende gedetailleerd om te kunnen sturen. Beheerdata zijn in principe openbaar en (digitaal) toegankelijk. Daarnaast gebruikt de gemeente bij het beheer van de openbare ruimte andere bronnen en past deze toe (bijvoorbeeld open data).

5.5 Financiën

Budgetten

De huidige budgetten van de drie gemeenten tezamen zijn het vertrekpunt voor het beheer van de openbare ruimte. In de onderstaande tabel staan de huidige budgetten (begroting 2018) voor de gemeente West Betuwe per beheerdiscipline samengevat.

Op basis van de beheeropgave uit de nog op te stellen beheerplannen volgen de uiteindelijk benodigde budgetten voor het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zal er sprake zijn van verschuivingen van budgetten tussen de beheerdisciplines. Dit omdat op basis van de huidige begroting de toedeling naar de verschillende disciplines niet altijd één op één te maken is. Zo vallen in de gemeente West Betuwe de kunstwerken onder wegen en vallen in Lingewaal de bomen onder groen.

Beheerplan	West Betuwe
Wegen	€ 3.413.000
Weg- en straatmeubilair	€ 258.000
Civiele kunstwerken	€ 85.000
Openbare verlichting	€ 715.000
Riolering	€ 1.059.000
Groen	€ 997.000
Bomen	€ 343.000
Openbaar water	€ 819.000
Gladheidsbestrijding	€ 171.000
Schoon	€ 587.000
Begraafplaatsen	€ 942.000
Gebouwen	€ 655.000
Renovatie sportvelden	€ 285.000
Ondergrond	€ 67.000
Spelen	€ 160.000
Totaal	€ 10.556.000

Tabel 2: Budgetten beheer openbare ruimte per beheerdiscipline (begroting 2018)

Naast de in de tabel opgenomen bedragen per beheerdiscipline zijn er nog twee onderdelen die wel betrekking hebben op de openbare ruimte, maar geen deel uit maken van de beheerplannen. Het gaat hierbij om de Veiligheidsregio (brandkranen en putten) € 54.000 en openbaar vervoer € 16.000.

Financiële risico's op basis van onderzoek 2016

In 2016 heeft Antea Group ter voorbereiding op de fusie een onderzoek naar de risico's met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte in de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal uitgevoerd¹. In dit onderzoek zijn een aantal financiële risico's benoemd. De toen

¹ Antea Group; Onderzoek beheerplannen GNL gemeenten, 2016

benoemde risico's zijn tegen het licht gehouden en er is beoordeeld of deze risico's nog steeds bestaan. In de onderstaande tabel staan de risico's weergegeven. Het onderhoud van de civieltechnische kunstwerken in Neerijnen en Lingewaal is niet in beeld, hierdoor kan op dit moment het risico niet worden gekwantificeerd.

Kapitaalgoed, risico's	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal
Bomen; vervangen	€ 149.000 per jaar (2019-2029)		€ 30.000 per jaar
Civiele kunstwerken en duikers, onderhoud	-	P.M.	P.M.
Begraafplaatsen; exploitatietekort	-	€ 75.000 per jaar	-

Tabel 3: Financiële risico's

Financiële consequenties ambities voorliggende Koepelnota

De Koepelnota vormt de vertaling van de in het herindelingsadvies neergelegde ambities. Op onderdelen maken deze ambities een aanpassing van de huidige werkwijze noodzakelijk. Hieronder wordt deze vertaalslag gemaakt en wordt een eerste indicatie van de consequenties op de budgetten gegeven.

- De gemeente hanteert voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een basisniveau (CROW B). In de huidige situatie hanteren de gemeenten Neerijnen en Lingewaal voor onderdelen van de openbare ruimte niveau laag (CROW C). Het betreft hier voor Neerijnen voor het onderhoud van groen en bomen een gedeelte van de openbare ruimte buiten de centra. Voor Lingewaal gaat het om het onderhoud van groen en bomen op de bedrijventerreinen en het technisch onderhoud op de begraafplaatsen
- De gemeente spreekt uit intensief te gaan inzetten op bewonersparticipatie. Dit uit zich onder meer in het opzetten van bewonerspanels die gefaciliteerd worden door kern-/buurtbudgetten en het actief betrekken van bewoners bij groot onderhoud en reconstructies. Het doel is dat in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte maatwerk geleverd kan worden dat optimaal inspeelt op de wensen van de gebruikers. Ook wordt in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte afstemming met het sociale domein gezocht. Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit extra inzet van het team voor communicatie, afstemming en voorbereiding.
- De komende jaren zijn extra inspanningen noodzakelijk voor duurzaamheid en klimaatadaptatie. Dat heeft tot gevolg dat in nieuwe plannen hiermee aan de voorkant rekening moet worden gehouden. Ook kan het betekenen dat er eerder dan gepland ingrepen in de openbare ruimte noodzakelijk zijn, bijv. voor het creëren van wateropvang of het afkoppelen van het gasnet. De kosten hiervan zijn op dit moment niet in te schatten en zullen bij het opstellen van de beheerplannen en (her-) inrichtingsplannen worden meegenomen.

Uitgangspunten F&C

Bij het uitvoeren van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte worden de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

- De opzet van de financiële systematiek is dusdanig dat planning en rapportage mogelijk is op de programma's van de programmabegroting, er voldaan wordt aan de eisen van het Besluit

Begroting en Verantwoording (BBV) & de Informatievoorziening voor Derden (lv3) en dat planning en sturing op de onderscheiden beheerdisciplines en hun belangrijkste onderdelen mogelijk is.

- We werken met een integrale planning waardoor het binnen de door de raad vastgestelde kaders mogelijk is te schuiven met de budgetten tussen de verschillende beheerdisciplines. Hierdoor kan optimaal ingespeeld worden op de daadwerkelijke uitvoering van werkzaamheden.
- Wijzigingen in de omvang van het te beheren en onderhouden areaal worden bij de vijfjaarlijkse herziening van de afzonderlijke beheerplannen vastgelegd en de budgettaire gevolgen daarvan bepaald.
- De uitgangspunten en randvoorwaarden worden per product door middel van een visie of beleidsplan vastgesteld. Voorbeelden hiervan zijn het gemeentelijk Waterrioleringsplan (WRP) en het Beleids-beheerplan Begraafplaatsen. De hieruit volgende taken worden in de meerjarige uitvoeringsprogramma's omschreven, de zogenaamde beheerplannen, die de basis vormen voor de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen'. De benodigde financiële middelen voor deze beheerplannen zijn grotendeels afhankelijk van het gewenste onderhoudsniveau. Per beheerdiscipline wordt ingegaan op:
  - Het betreffende beheerplan;
  - Het te onderhouden areaal;
  - Het aangehouden kwaliteitsniveau;
  - Op hoofdlijnen, de geplande werkzaamheden voor het komende begrotingsjaar, incl. budget. Aangevuld, in tabelvorm, met het totaaloverzicht van de budgetten voor het komende begrotingsjaar.
  - Mogelijke relaties met andere beheerdisciplines, of overige ontwikkelingen.
- Bij het ramen van kosten van werkzaamheden voor groot onderhoud en vervangingen houden we in de meerjarenramingen rekening met kosten voor voorbereiding, advies en toezicht (VAT). Hierdoor worden de voorwaarden geschapen om bij de voorbereiding van groot onderhoud en vervanging de keuze te kunnen maken tussen zelf doen of uitbesteden. Voor het opstellen van de begroting rekenen we met een gemiddeld VAT-percentages van 15%. Vanzelfsprekend kunnen de daadwerkelijke VAT-kosten variëren afhankelijk van de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden.
- Voor de egalisatie van de uitgaven aan groot onderhoud kan per beheerdiscipline een voorziening worden ingesteld. Voor de verantwoording van deze voorziening dienen actuele beheerplannen.
- Voor de afschrijvingsmethodiek en de te hanteren afschrijvingstermijnen verwijzen we naar de actuele gemeentelijke nota over de waardering en afschrijving vaste activa. In deze nota wordt ook een gedetailleerd overzicht van de afschrijvingstermijnen opgenomen.

Bijlage 1 Organisatie en werkprocessen

Beleid/kaders

- Opstellen van Koepelnota BOR met daarin de kaders voor de openbare ruimte, 1x per 5 jaar herzien. Als gemeente beheren we de gemeente op een basisniveau, CROW B en kapitaalvernietiging is de ondergrens.
- We gaan met bewoners in overleg over de kwaliteit van de openbare ruimte rondom gemeenschappelijke gebieden en bijdrage in woongebieden (bidbook-traject).
- Implementatie beeldsystematiek organisatie breed als communicatiemiddel.

Beheerproces

- Professioneel borgen van taken en verantwoordelijkheden binnen de organisatie en buiten de organisatie bijv. inwonersparticipatie.
- Stimuleren en faciliteren initiatieven van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.

Metten & review

- We monitoren de kwaliteit van de openbare ruimte. Hierdoor houden we grip en sturen wanneer nodig bij.
- We werken vanuit een inspectie-schouwprogramma om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren.
- Periodiek voeren we een review op het beheer van openbare ruimte uit.

Plan en programmering

- De kaders voor de openbare ruimte vertalen we in beheerplannen per discipline die we 1x per 5 jaar herzien.
- We werken met een lange termijn programmering om de groot onderhouds- en vervangingsopgave voor de openbare ruimte verantwoord in te vullen de middelen efficiënt in te zetten.
- De lange termijnprogrammering vertalen we in een integraal en gebiedsgericht meerjaren onderhouds- en vervangingsplan.

Toezicht en handhaving

- Toezicht op externe uitvoering door de binnendienst en buitendienst (cyclische werkzaamheden). Toezicht op buitendienst door buitendienst zelf. Dit roept vragen op (tegenover het loslaten van regels staat handhaven waar het moet).

Contracten

- Keuzes maken m.b.t. zelfdoen en uitbesteden zowel per taak als per discipline.
- Integreren van participatie in uitbestedingscontracten c.q. uitvraag naar marktpartijen.
- Werkzaamheden (vervangen door taken en resultaatafspraken) buitendienst vastleggen.
- We hebben als doelstelling om 100% duurzaam in te kopen en volgen hiermee ons inkoopbeleid.

Beheerdata

- Beheersystemen ondersteunen ons bij het beheer van de openbare ruimte. Deze systemen zijn optimaal ingericht en afgestemd op de bedrijfsvoering.
- We maken gebruik van een digitaal platform om interactief informatie met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties uit te wisselen.

Uitvoering

- De buitendienst fungeert als oren en ogen.
- Bepalen van de rol van de organisatie (buitendienst) voor mensen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt.
  - Uitvoeringsplannen zijn integraal tot stand gekomen en/of getoetst.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. eric.moonen@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.